

ΟΥΚΡΑΝΙΑ: Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

Γεώργιος Οικονόμου

Οι δύο χώρες έχουν μια μακρά, πλούσια, ποικίλη και γεμάτη συμβάντα ιστορία. Την ιστορία είναι αναγκαία να τη γνωρίζουμε, αλλά η σημερινή κρίση είναι δημιούργημα της σύγχρονης εποχής, και δεν σχετίζεται με το παρελθόν.

Ο πόλεμος που βλέπουμε σήμερα δεν έχει τις ρίζες του στους προγόνους. Είναι κατασκεύασμα της νέας γενιάς. Αυτή εδημιούργησε την παρούσα κρίση. Εκμεταλλεύτηκε υπάρχουσες δυναμικές και ένα παλιό όνειρο της Ουκρανίας: να καταστρέψει τη Ρωσία. Ήταν το όνειρο των παππούδων της Chrystia Freeland, του Antony Blinken, της Victoria Nuland και του Olaf Scholz και τώρα πραγματοποιείται.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τις κρίσεις αποφασίζει την μέθοδο με την οποία τις λύνουμε. Το να μην λαμβάνει κανείς υπ' όψιν του τα γεγονότα οδηγεί στην καταστροφή. Αυτό συμβαίνει σήμερα στην Ουκρανία. Τα θέματα είναι τόσο πολλά που είναι αδύνατον να τα θίξουμε όλα εδώ, επομένως ας επικεντρωθούμε στα πιο κύρια.

Μήπως ο James Baker έδωσε υποσχέσεις στον Μιχαήλ Γκορμπατσώφ το 1990 ότι η επέκταση του NATO προς Ανατολάς θα σταματήσει;

Το 1990 ο James Baker, τότε Υπουργός Εξωτερικών της Η.Π.Α., υποσχέθηκε στον Μιχαήλ Γκορμπατσώφ ότι θα περιορίσει την ανάπτυξη του NATO προς Ανατολάς.

Το 2021, ο Γενικός Γραμματέας του NATO, Jens Stoltenberg εδήλωσε ότι «ποτέ δεν υπήρξε υπόσχεση ότι το NATO δεν θα αναπτυσσόταν προς ανατολάς μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου». Η δήλωση αυτή χρησιμοποιείται εκτενώς από αυτοαποκαλούμενους «Κρεμλινολόγους», οι οποίοι εξηγούν ότι δεν εδόθησαν υποσχέσεις επειδή δεν υπήρξε συνθήκη ή γραπτή συμφωνία. Η δικαιολογία αυτή είναι απλουστευτική και ψευδής.

Είναι αλήθεια ότι δεν υπήρξαν Συνθήκες ή αποφάσεις του Βορειοατλαντικού Συνεδρίου (NAC – North Atlantic Council) που να ενσωματώνουν τις υποσχέσεις αυτές. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν έχουν διατυπωθεί ή ότι είχαν διατυπωθεί τυχαία.

Σήμερα πιστεύεται ότι αφού η Σοβιετική Ένωση έχασε τον Ψυχρό Πόλεμο, δεν πρέπει να έχει λόγο στις Ευρωπαϊκές αμυντικές εξελίξεις. Αυτό δεν είναι σωστό. Ως μια εκ των νικητριών δυνάμεων του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η Σοβιετική Ένωση είχε νόμιμο δικαίωμα veto για την ενοποίηση των Γερμανιών. Με άλλα λόγια, οι Δυτικές χώρες έπρεπε να εξασφαλίσουν τη συμφωνία της, και εις αντάλλαγμα ο Γκορμπατσώφ εξήτησε να αναληφθεί η υποχρέωση να μην επεκταθεί το NATO.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το 1990 η Σοβιετική Ένωση ακόμη υπήρχε και δεν επέκειτο η διάλυσή της, όπως έδειξε και το δημοψήφισμα του Μαρτίου 1991. Επομένως η Σοβιετική Ένωση δεν ήταν σε μειονεκτική θέση και μπορούσε να εμποδίσει την ενοποίηση των Γερμανών. Αυτό το επιβεβαίωσε ο Hans – Dietrich Genscher, ο Γερμανός Υπουργός Εξωτερικών στο Tutzing της Βαυαρίας την 31^η Ιανουαρίου, 1990, όπως αναφέρθηκε σε τηλεγράφημα που εστάλη από την Πρεσβεία των Ηνωμένων Πολιτειών στην Βόννη: «Ο Genscher προειδοποίησε, ότι οποιαδήποτε προσπάθεια να επεκταθεί στρατιωτικά στην περιοχή της Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας (German Democratic Republic- GDR)» θα σταματούσε τη Γερμανική επανένωση».

Η Γερμανική επανένωση είχε δύο καίριες συνέπειες για τη Σοβιετική Ένωση: την αποχώρηση των Σοβιετικών Δυνάμεων της Γερμανίας (GSFG), την πιο ισχυρή και μοντέρνα στρατιά εκτός της χώρας και την εξαφάνιση ενός σημαντικού μέρους της προστατευτικής της οχύρωσης. Με άλλα λόγια, η οποιαδήποτε κίνηση θα ήταν εις βάρος της ασφάλειας της ίδιας της Ρωσίας. Για τον λόγο αυτό ο Genscher εδήλωσε «οι αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη και η διαδικασία της Γερμανικής ενοποίησης δεν πρέπει «να υπομονεύσουν τα σοβιετικά συμφέροντα όσον αφορά στην ασφάλεια της». Επομένως, το NATO πρέπει να αποκλείσει μια «επέκταση της περιοχής του στα ανατολικά, δηλαδή να πλησιάσει στα Σοβιετικά σύνορα».

Στο στάδιο αυτό, το Σύμφωνο της Βαρσοβίας (Warsaw Pact) ήταν «εν ζωή» και το δόγμα του NATO παρέμενε το ίδιο. Επομένως, ο Γκορμπατσώφ εκδήλωσε ενωρίς τις νόμιμες ανησυχίες του για την εθνική ασφάλεια της Σοβιετικής Ενώσεως. Είναι αυτό που έδωσε το έναυσμα στον James Baker, τον Αμερικανό Υπουργό των Εξωτερικών, να αρχίσει άμεσα συζητήσεις μαζί του. Στις 9 Φεβρουαρίου 1990, για να καθησυχάσει τις ανησυχίες του Γκορμπατσώφ, εδήλωσε:

«Όχι μόνο για τη Σοβιετική Ένωση αλλά και για άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, πρέπει να υπάρχουν εγγυήσεις ότι εάν οι Ηνωμένες Πολιτείες διατηρήσουν την παρουσία τους στην Γερμανία εντός του πλαισίου του NATO, ούτε μια ίντσα (“not one inch”) η παρούσα στρατιωτική δικαιοδοσία του NATO δεν θα επεκταθεί ανατολικά».

Επομένως είχαν δοθεί υποσχέσεις για τον λόγο ότι η Δύση δεν είχε εναλλακτική λύση για να εξασφαλίσει την έγκριση της Σοβιετικής Ενώσεως. Και χωρίς τις υποσχέσεις αυτές δεν θα επερχόταν η επανένωση της Γερμανίας. Ο Γκορμπατσώφ απεδέχθη τη Γερμανική επανένωση μόνο επειδή έλαβε διαβεβαιώσεις από τον Πρόεδρο George H.W. Bush και τον Υπουργό Εξωτερικών James Baker, τον Καγκελλάριο Helmut Kohl και τον Υπουργό του των Εξωτερικών Hans-Dietrich Genscher, τη Βρετανίδα Πρωθυπουργό Margaret Thatcher, τον διάδοχο της John

Major και τον Υπουργό τους επί των Εξωτερικών Douglas Hurd, τον Πρόεδρο Francois Mitterrand, αλλά και τον Διευθυντή της CIA Robert Gates καθώς και τον τότε Γενικό Γραμματέα του NATO Manfred Wörner.

Στις 17 Μαΐου, 1990, σε ομιλία του στις Βρυξέλλες ο Manfred Wörner, Γενικός Γραμματέας του NATO, εδήλωσε: «Το γεγονός ότι είμαστε διατεθειμένοι να μην αναπτύξουμε στρατεύματα του NATO πέραν της Γερμανικής Επικράτειας προσφέρει στην Σοβιετική Ένωση μια σίγουρη εγγύηση ασφαλείας» - solid guarantee of security.

Τον Φεβρουάριο 2022, στο Γερμανικό περιοδικό Der Spiegel, ο Joshua Shiffrin, Αμερικανός πολιτικός αναλυτής, αποκάλυψε ένα απόρρητο έγγραφο που είχε αποκαταστήσει, μετά την εικοσαετία, ημερομηνίας 6 Μαρτίου, 1991 που συντάχτηκε μετά από σύσκεψη των πολιτικών διευθυντών των Υπουργείων των Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών, της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας. Παραθέτει τις δηλώσεις του Γερμανού αντιπροσώπου Jürgen Chrobog: «Το εξεκαθαρίσαμε στις διαπραγματεύσεις των 4+2 ότι δεν θα επεκτείνουμε το NATO πέραν του ποταμού Έλβα. Επομένως δεν μπορούμε να προσφέρουμε στην Πολωνία και στους άλλους συμμετοχή στο NATO».

Οι αντιπρόσωποι των άλλων κρατών απεδέχθηκαν επίσης την ιδέα ότι δεν θα προσφερόταν στις άλλες ανατολικοευρωπαϊκές χώρες θέση στο NATO.

Επομένως, είτε υπάρχουν γραπτά πρακτικά είτε όχι όντως υπήρξε «δοσοληψία». Η δοσοληψία ήταν αναπόφευκτη. Στο διεθνές δίκαιο, η «υπόσχεση» είναι μια ισχύουσα μονομερής πράξη που πρέπει να γίνεται σεβαστή (promissio est servanda). Εκείνοι που σήμερα το αρνούνται είναι απλώς άτομα που δεν αναγνωρίζουν ότι οι υποσχέσεις έχουν αξία και πρέπει να τηρούνται.

Μήπως ο Πούτιν αγνόησε το Μνημόνιο της Βουδαπέστης (Budapest Memorandum on Security Assurances) του 1994;

Τον Φεβρουάριο 2022, στη Διάσκεψη του Μονάχου για την Ασφάλεια, που αποκαλείται το Davos για την Άμυνα και διοργανώνεται από το 1963, ο Volodymyr Zelensky αναφέρθηκε στο Μνημόνιο της Βουδαπέστης του 1994 και απείλησε ότι θα γίνει και πάλιν πυρηνική δύναμη. Αυτό είναι απίθανο να λάβει σάρκα και οστά, ούτε και οι πυρηνικές δυνάμεις θα το επιτρέψουν. Τόσο ο Zelensky όσο και ο Πούτιν το γνωρίζουν. Στην πραγματικότητα, ο Zelensky δεν χρησιμοποιεί το Μνημόνιο αυτό για να εξασφαλίσει πυρηνικά όπλα, αλλά για να επανακαταλάβει την Κριμαία, επειδή οι Ουκρανοί βλέπουν την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία ως παραβίαση της συνθήκης αυτής. Βασικά, ο Zelensky προσπαθεί να κρατά τις δυτικές χώρες ομήρους. Για να το αντιληφθούμε πρέπει να ανατρέξουμε σε γεγονότα που έχουν εσκεμμένως «λησμονηθεί» από τους ιστορικούς μας.

Στις 20 Ιανουαρίου 1991, πριν από την ανεξαρτησία της Ουκρανίας, οι κάτοικοι της Κριμαίας εκλήθησαν να επιλέξουν με δημοψήφισμα μεταξύ δύο επιλογών: να παραμείνουν με το Κίεβο ή να επιστρέψουν στην προ του 1954 κατάσταση και να διοικούνται από τη Μόσχα. Το ακριβές ερώτημα που ετέθη στο ψηφοδέλτιο ήταν:

Είσαι υπέρ της επαναφοράς της Αυτόνομης Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Κριμαίας ως μέλος της Σοβιετικής Ενώσεως και μέλος της ενωτικής σύμβασης (Union Treaty);

Αυτό ήταν το πρώτο δημοψήφισμα περί αυτονομίας στην Σοβιετική Ένωση, και 93,6% των κατοίκων της Κριμαίας συμφώνησαν να προσδεθούν στην Μόσχα. Η Αυτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Κριμαίας (ASSR Crimeia) που καταργήθηκε το 1945, αναγεννήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου, 1991 από το Ανώτατο Σοβιέτ της Ουκρανικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας (Supreme Soviet of the Ukrainian SSR). Στις 17 Μαρτίου, η Μόσχα οργάνωσε δημοψήφισμα για τη διατήρηση της Σοβιετικής Ενώσεως, που θα ήταν αποδεκτό από την Ουκρανία, και με αυτό τον τρόπο εμμέσως να νομιμοποιήσει την απόφαση των κατοίκων της Κριμαίας. Στο στάδιο αυτό, η Κριμαία ήταν υπό τον έλεγχο της Μόσχας και όχι του Κιέβου, ενώ η Ουκρανία δεν είχε ακόμη αποκτήσει την ανεξαρτησία της. Καθώς η Ουκρανία οργάνωνε το δικό της δημοψήφισμα για ανεξαρτησία, η συμμετοχή των κατοίκων της Κριμαίας παρέμεινε ισχνή, επειδή ένοιωθαν ότι δεν τους ενδιέφερε πλέον.

Η Ουκρανία απόκτησε την ανεξαρτησία της έξι μήνες μετά την Κριμαία, και αφότου η τελευταία ανακήρυξε την κυριαρχία της την 4^η Σεπτεμβρίου. Στις 26 Φεβρουαρίου, 1992 η Κριμαϊκή Βουλή ανακήρυξε τη «Δημοκρατία της Κριμαίας» με τη σύμφωνη γνώμη της Ουκρανικής Κυβέρνησης, η οποία και της έδωσε το status της αυτοδιοικούμενης δημοκρατίας. Στις 5 Μαΐου, 1992 η Κριμαία εκήρυξε την ανεξαρτησία της και υιοθέτησε Σύνταγμα. Η Σεβαστούπολη, η οποία εδιοικείτο απ' ευθείας από τη Μόσχα την εποχή του Κομμουνισμού, ευρισκόταν σε παρόμοια κατάσταση, έχοντας ενσωματωθεί στην Ουκρανία το 1991, εκτός πάσης νομιμότητας. Τα επόμενα χρόνια υπήρχε μια διελκυστίνδα μεταξύ Σεβαστούπολης και Κιέβου, το οποίο ήθελε να διατηρήσει την Κριμαία υπό τον έλεγχο της.

Το 1994, με την υπογραφή του Μνημονίου της Βουδαπέστης, η Ουκρανία παρέδωσε το πυρηνικό οπλοστάσιο της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως που είχε παραμείνει στο έδαφος της, «εις αντάλλαγμα της ασφάλειας, ανεξαρτησίας και της εδαφικής της ακεραιότητας».

Στο στάδιο αυτό, η Κριμαία εθεωρούσε ότι έπαυσε νομικώς (de jure) να είναι τμήμα της Ουκρανίας και επομένως ότι δεν την αφορούσε η συνθήκη αυτή. Όσον αφορά την κυβέρνηση του Κιέβου, ένοιωσε ενισχυμένη από το μνημόνιο. Για τον λόγο αυτό, στις 17 Μαρτίου 1995, κατήργησε μονομερώς το σύνταγμα της Κριμαίας. Έστειλε δε τις ειδικές της δυνάμεις να ανατρέψουν τον Yuri Mechkov, Πρόεδρο της Κριμαίας, και προσάρτησαν de facto τη Δημοκρατία της Κριμαίας. Ακολούθησαν γενικές διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις που εξητούσαν την προσάρτηση της Κριμαίας στην Ρωσία. Ένα γεγονός που σχεδόν δεν το ανέφεραν τα δυτικά ΜΜΕ.

Την περίοδο εκείνη η Κριμαία εκυβερνάτο με αυταρχικό τρόπο από το Κίεβο μέσω προεδρικών διαταγμάτων. Η κατάσταση αυτή οδήγησε τη Βουλή της Κριμαίας να διατυπώσει ένα νέο σύνταγμα τον Οκτώβριο 1995, το οποίο επανίδρυσε την Αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας. Το νέο αυτό Σύνταγμα ενεκρίθη από τη Βουλή

της Κριμαίας την 21^η Οκτωβρίου 1998 και επιβεβαιώθηκε από την Ουκρανική Βουλή στις 23 Δεκεμβρίου, 1998.

Τα γεγονότα και οι ανησυχίες της Ρωσόφωνης μειονότητας οδήγησαν στην υπογραφή Σύμβασης Φιλίας μεταξύ της Ουκρανίας και της Ρωσίας την 31^η Μαΐου 1997. Στη Σύμβαση η Ουκρανία περιέλαβε την αρχή του απαραβίαστου των συνόρων, εις αντάλλαγμα – και αυτό έχει μεγάλη σημασία – εγγυήσεως για την προστασία των εθνικών, μορφωτικών, γλωσσικών και θρησκευτικών διαφορών των εθνικών μειονοτήτων της επικράτειας της.

Στις 23 Φεβρουαρίου 2014, όχι μόνο οι νέες αρχές στο Κίεβο που ανεδείχθηκαν μετά από πραξικόπημα το οποίο δεν είχε καμία συνταγματική βάση και δεν είχαν καν εκλεγεί, αλλά με την κατάργηση του νόμου Κίβαλον – Κolesnichenko του 2012 που διατύπωνε ποιες ήσαν οι επίσημες γλώσσες, έπαυσαν να τηρούν τις εγγυήσεις που εδόθησαν με τη Συνθήκη του 1997. Για τον λόγο αυτό οι κάτοικοι της Κριμαίας κατήλθαν σε διαδηλώσεις με αίτημα να «επιστρέψουν» στη Ρωσία αίτημα που είχαν εξασφαλίσει προ 30ετίας.

Την 4^η Μαρτίου, κατά τη διάρκεια συνέντευξης τύπου επί της καταστάσεως της Ουκρανίας, δημοσιογράφος έθεσε το εξής ερώτημα στον Βλαδίμηρο Πούτιν: «πως βλέπετε το μέλλον της Κριμαίας; Πιστεύεται ότι υπάρχει περίπτωση να ενωθεί με τη Ρωσία;» Αυτός απάντησε: «Δεν το βλέπουμε. Γενικώς πιστεύω ότι μόνο οι κάτοικοι μιας χώρας που είναι ελεύθεροι να αποφασίσουν ελεύθερα με ασφάλεια μπορούν και πρέπει να αποφασίσουν για το μέλλον τους. Αν το δικαίωμα αυτό έχει δοθεί στους Αλβανούς του Κοσσυφοπεδίου, καθώς και σε πολλά μέρη του κόσμου, τότε κανείς δεν μπορεί να αφαιρέσει το δικαίωμα των εθνών για αυτοδιάθεση, η οποία, εξ όσον γνωρίζω, εκτίθεται σε αρκετά έγγραφα των Ηνωμένων Εθνών. Παρ' όλα αυτά, δεν θα προωθήσουμε τέτοια απόφαση και δεν θα τροφοδοτήσουμε τα αισθήματα αυτά».

Στα 6 Μαρτίου, η Βουλή της Κριμαίας αποφάσισε να διεξάγει δημοψήφισμα για να επιλέξουν οι κάτοικοι μεταξύ της παραμονής στην Ουκρανία και της προσάρτησης στην Ρωσία.

Με το δημοψήφισμα αυτό, η Κριμαία επανέκτησε το status που είχε νόμιμα αποκτήσει αμέσως πριν από την ανεξαρτησία της Ουκρανίας. Αυτό εξηγεί γιατί επαναβεβαίωσε την επιθυμία να προσδεθεί στην Μόσχα όπως τον Ιανουάριο 1991.

Περαιτέρω, η συμφωνία μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας (Status of Force Agreement – SOFA) για τη στάθμευση στρατευμάτων στην Κριμαία και στην Σεβαστόπουλη είχε ανανεωθεί το 2010 για διάρκεια μέχρι το 2042. Επομένως, η Ρωσία δεν είχε κανένα ειδικό λόγο για να διεκδικεί την περιοχή αυτή. Ο πληθυσμός της Κριμαίας, ο οποίος ένοιωσε, δικαιολογημένα, ότι τον επρόδωσε η κυβέρνηση του Κιέβου, επωφελήθηκε της ευκαιρίας για να διεκδικήσει τα δικαιώματά της.

Στις 19 Φεβρουαρίου 2022, ο Γερμανός Πρέσβυς στο Κίεβο Anka Feldhusen, εβραχυκύκλωσε την κατάσταση δηλώνοντας στο τηλεοπτικό κανάλι Ukraine 24, ότι το Μνημόνιο της Βουδαπέστης δεν ήταν νομικώς δεσμευτικό. Παρεμπιπτόντως,

αυτή είναι και η Αμερικανική θέση, όπως φαίνεται από την ιστοσελίδα της Αμερικανικής Πρεσβείας στο Μινσκ.

Ολόκληρο το αφήγημα της Δύσεως περί της «προσαρτήσεως» της Κριμαίας είναι βασισμένο στην επανερμηνεία (rewriting) της ιστορίας και τη συσκότιση του δημοψηφίσματος του 1991, το οποίο όντως έλαβε χώρα και ήταν έγκυρο. Το Μνημόνιο της Βουδαπέστης του 1994 αναφέρεται εκτεταμένα από τον Φεβρουάριο 2022, αλλά το Δυτικό αφήγημα αγνοεί τη Συνθήκη Φιλίας του 1997 που είναι και ο λόγος για τη δυσaráσκεια των Ρωσόφωνων κατοίκων της Ουκρανίας.

Είναι η Ουκρανική Κυβέρνηση Νόμιμη;

Οι Ρώσοι ακόμη θεωρούν ότι η αλλαγή καθεστώτος η οποία επεσυνέβη το 2014 είναι παράνομη, καθώς δεν ακολούθησε τη συνταγματική οδό και χωρίς να έχει την υποστήριξη μεγάλου τμήματος του Ουκρανικού πληθυσμού. Η επανάσταση του Maidan μπορεί να διαιρεθεί σε αρκετά επεισόδια, με διαφορετικούς ηθοποιούς. Σήμερα, εκείνοι που ωθούνται από το μίσος τους για τη Ρωσία προσπαθούν να συνενώσουν τα διαφορετικά αυτά επεισόδια σε μια μοναδική «δημοκρατική ώθηση». Είναι ένας τρόπος για να νομιμοποιήσουν τα εγκλήματα που έχουν διαπραχθεί από τους Ουκρανούς και τους νέο-ναζι ένθερμους ζηλωτές τους.

Κατ' αρχάς, οι κάτοικοι του Κιέβου, απογοητευμένοι από την απόφαση της κυβερνήσεως τους να καθυστερήσει την υπογραφή της συνθήκης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκατέβηκαν στους δρόμους. Η αλλαγή καθεστώτος δεν ήταν στο πρόγραμμα. Οι διαδηλώσεις ήταν απλώς μια απλή έκφραση δυσανασκέτησης.

Σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της Δύσεως, η Ουκρανία ήταν τότε βαθειά διχασμένη στο θέμα της προσέγγισης με την Ευρώπη. Δημοσκόπηση του Νοεμβρίου 2013 που διεξήχθη από το Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνιολογίας του Κιέβου (KISS) δείχνει ότι οι απόψεις ήταν 50% υπέρ εκείνων που ήσαν υπέρ της συμφωνίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και 50% υπέρ εκείνων που επροτιμούσαν μια τελωνειακή ένωση με τη Ρωσία. Στο νότο και στο ανατολικό μέρος της Ουκρανίας, η βιομηχανία ήταν στενά συνδεδεμένη με τη Ρωσία και οι εργάτες εφοβόντουσαν ότι μια συμφωνία που θα απέκλειε τη Ρωσία θα καθιστούσε τα επαγγέλματά τους πλεονάζοντα. Αυτό βέβαια θα συνέβαινε σε μετέπειτα στάδιο. Όντως, στο παρόν στάδιο, ο στόχος ήταν η απομόνωση της Ρωσίας.

Στην Washington Post, ο Henry Kissinger, Σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Richard Nixon, έγραψε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση «εβοήθησε να μετατραπεί μια διαπραγματεύση σε κρίση».

Εκείνο που συνέβη στην συνέχεια περιλάμβανε ομάδες υπερεθνικιστών και νέο-ναζι που προέρχονταν από το δυτικό μέρος της χώρας. Εξέσπασαν φασαρίες και η κυβέρνηση αποσύρθηκε, αφού υπέγραψε συμφωνία με τους διαδηλωτές για διεξαγωγή νέων εκλογών. Όμως αυτό εξεχάστηκε γρήγορα.

Στην πραγματικότητα επιχειρήθηκε πραξικόπημα, καθοδηγούμενο από τις Ηνωμένες Πολιτείες με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτεύχθηκε δε χωρίς νόμιμη βάση κατά μιας κυβερνήσεως της οποίας η εκλογή είχε ανακηρυχθεί από τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE) ως

«διαφανής και τίμια» και «ότι προσέφερε μια θεαματική εκδήλωση της δημοκρατίας». Τον Δεκέμβριο 2014, ο George Friedman, Πρόεδρος της Αμερικανικής γεωπολιτικής πλατφόρμας STRATFOR, ανέφερε σε συνέντευξη «Η Ρωσία ονομάζει την κατάσταση στην οποία περιήλθε η χώρα στις αρχές του έτους «πραξικόπημα που οργανώθηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ως γεγονός, ήταν το πλέον κραυγαλέο στην ιστορία».

Σε αντίθεση με Ευρωπαίους παρατηρητές, το Ατλαντικό Συμβούλιο, παρά το γεγονός ότι είναι δυναμικά υπέρ του NATO, από ενωρίς εσημείωσε ότι την επανάσταση του Maidan την είχαν σφετερισθεί ορισμένοι ολιγάρχες και υπερεθνικιστές. Εσημείωσε δε ότι οι μεταρρυθμίσεις που υποσχέθηκε η Ουκρανία δεν έγιναν και ότι τα «δυτικά ΜΜΕ αποδέχτηκαν ένα αφήγημα χωρίς να εκφέρουν καμία κριτική».

Μια τηλεφωνική συνομιλία μεταξύ της Victoria Nuland, τότε βοηθός Υπουργός Εξωτερικών για την Ευρώπη και την Ευρασία και του Geoffrey Pyatt, του τότε Αμερικανού Πρεσβευτού στο Κίεβο, που την απέκλυσε το BBC, αποδεικνύει ότι οι ίδιοι οι Αμερικανοί επέλεξαν τα μέλη της μελλοντικής Ουκρανικής κυβέρνησης, εις πείσμα των Ουκρανών και των Ευρωπαίων. Η συνομιλία έγινε διάσημη λόγω της περίφημης φράσης της Nuland «F..... the EU!»

Το πραξικόπημα δεν υποστηρίχθηκε από τον Ουκρανικό λαό, ούτε ουσιαστικά ούτε τυπικά. Ήταν η προσπάθεια μιας μειοψηφίας υπερ-εθνικιστών από τη δυτική Ουκρανία (Γαλικία) που δεν αντιπροσώπευε ολόκληρο τον Ουκρανικό λαό. Η πρώτη τους νομοθετική πράξη στις 23 Φεβρουαρίου 2014, ήταν να ακυρώσουν τον νόμο του 2012 Kivalon – Kolesnichenko του 2012, ο οποίος επέβαλε τη Ρωσική γλώσσα ως μια από τις επίσημες γλώσσες μαζί με την Ουκρανική. Αυτό ήταν το έναυσμα για τον ρωσόφωνο πληθυσμό να αρχίσει μαζικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας στο νότιο τμήμα της χώρας, κατά των αρχών τις οποίες δεν είχε εκλέξει.

Τον Ιούλιο 2019, η Διεθνής Ομάδα Κρίσεων (International Crisis Group) που χρηματοδοτείται από πολλές Ευρωπαϊκές χώρες και το Ίδρυμα της Ανοικτής Κοινωνίας (Open Society Foundation) εσημείωσε: «Η διαμάχη στην ανατολική Ουκρανία άρχισε ως ένα φιλολαϊκό κίνημα. Οι διαμαρτυρίες είχαν οργανωθεί από πολίτες που ισχυριζόταν ότι αντιπροσωπεύουν τη Ρωσόφωνη πλειοψηφία της περιοχής. Ανησυχούσαν τόσο για τις πολιτικές όσο και τις οικονομικές επιπτώσεις της νέας Κυβέρνησης του Κιέβου και για τα μέτρα που εγκαταλείφθηκαν αργότερα, που εμπόδιζαν την επίσημη χρήση της Ρωσικής γλώσσας σε όλη την επικράτεια».

Οι προσπάθειες των Δυτικών να νομιμοποιήσουν το ακροδεξιό αυτό πραξικόπημα του Κιέβου οδήγησαν στην απόκρυψη της αντίθεσης του νοτίου τμήματος της χώρας, ούτως ώστε να παρουσιάσουν την επανάσταση αυτή ως δημοκρατική. Η πραγματικό «χείρα της Δύσης» είχε έξυπνα μασκαρευτεί από την υποτιθέμενη «χείρα της Ρωσίας». Έτσι εδημιουργήθηκε ο μύθος της Ρωσικής στρατιωτικής ανάμιξης. Οι ισχυρισμοί περί Ρωσικής στρατιωτικής παρουσίας είναι όντως λανθασμένοι, γεγονός που ο αρχηγός των Ουκρανικών υπηρεσιών ασφαλείας (SBU) παραδέχθηκε το 2015 «ότι δεν υπήρχαν Ρωσικές μονάδες στο Donbass».

Για να γίνουν τα πράγματα χειρότερα, η Ουκρανία δεν εκέρδισε τη νομιμότητα με τον τρόπο που χειρίστηκε την επανάσταση. Το 2014-2015 κατόπιν κακών συμβουλών από τους στρατιωτικούς του ΝΑΤΟ, η Ουκρανία διεξήγαγε ένα πόλεμο που μόνο στην ήττα της μπορούσε να οδηγήσει: εθώρησε τους πληθυσμούς του Donbass και της Κριμαίας ως εχθρικές ξένες δυνάμεις και δεν έκαμε καμία προσπάθεια να κερδίσει «τις καρδιές και τα μυαλά» των αυτονομιστών. Αντ' αυτού, η στρατηγική της ήταν να τιμωρήσει τον λαό ακόμη πιο πολύ. Οι τραπεζικές συναλλαγές εσταμάτησαν, οι οικονομικές σχέσεις με τις αυτόνομες περιοχές διεκόπησαν, και η Κριμαία δεν είχε πλέον πόσιμο νερό.

Αυτός είναι ο λόγος γιατί υπάρχουν τόσα θύματα πολίτες στο Donbass, και γιατί ο Ρωσικός πληθυσμός υποστηρίζει ακόμη κατά πλειοψηφία την κυβέρνησή της. Τα 14.000 θύματα της διαμάχης, θεωρούνται ότι οφείλονται στους «Ρώσους εισβολείς» και τους ούτω καλούμενους «αυτονομιστές» (separatists). Όμως, σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, περισσότερο από 80% των θυμάτων πολιτών είναι το αποτέλεσμα των βομβαρδισμών των Ουκρανών. Όπως βλέπουμε, η κυβέρνηση της Ουκρανίας κατακρεουργεί τους δικούς της ανθρώπους με τη βοήθεια, την χρηματοδότηση και τις συμβουλές των στρατιωτικών του ΝΑΤΟ και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τον Μάιο 2014, η βίαιη καταστολή των διαμαρτυριών έδωσε το έναυσμα στον πληθυσμό μερικών περιοχών της Λαϊκής Δημοκρατίας του Donetsk (έγκριση κατά 89%) και στη Λαϊκή Δημοκρατία της Lugansk (έγκριση κατά 96%). Παρ' όλο που τα δυτικά ΜΜΕ συνεχίζει να τα αποκαλεί δημοψηφίσματα για «ανεξαρτησία» είναι δημοψηφίσματα για «αυτοδιάθεση» ή «αυτονομία». Μέχρι τον Φεβρουάριο 2022, τα ΜΜΕ ομιλούσαν με συνέπεια περί «σχισματικών» και «σχηματικών δημοκρατιών». Στην πραγματικότητα, όπως αναφέρεται στη Συμφωνία του Minsk, οι αυτοκαλούμενες «δημοκρατίες» δεν αναζητούν «ανεξαρτησία», αλλά την «αυτονομία» εντός της Ουκρανίας, με το δικαίωμα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους και τα έθιμα τους.